11.10.2022 Julkinen

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: VNS 8/2022 vp

VR-Yhtymän kommentit valtioneuvoston huoltovarmuusselontekoon

VR-Yhtymä Oyj (jäljempänä ”VR”) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja lausuu siitä seuraavaa:

Rautatiejärjestelmällä on keskeinen rooli osana yhteiskunnan huoltovarmuutta

Rautatiejärjestelmä on olennainen osa yhteiskunnan toimintavarmuutta. Rautatiejärjestelmä muodostaa kriittisen fyysisen ja digitaalisen infrastruktuurin, jonka turvallisuudesta sekä resilienssistä tulee huolehtia. Luotettavasti ja tehokkaasti toimiva rautatiejärjestelmä itsessään on huoltovarmuuden tae. Tämän vuoksi rataverkon toimintakyvystä on pidettävä huolta myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Sähkönjakelun jatkuvuuden varmistaminen on kriittistä VR:n toiminnalle ja laajemmin koko rautatieliikennejärjestelmälle

Valtioneuvoston ajankohtaisselonteossa energiansaannin varmistaminen nostetaan esiin erityisenä painopistealueena kriittisen infrastruktuurin ja logististen palvelujen, kuten raideliikenteen toimintakyvyn turvaamisessa.

Energiakriisiin liittyvät mahdolliset sähköjakeluhäiriöt ja häiriöt kevyen polttoöljyn saatavuudessa haittaisivat merkittävällä tavalla koko Suomen rautatiejärjestelmää ja vaikeuttaisivat ihmisten liikkumista ja elinkeinoelämän kuljetuksia. VR:n matkustajaliikenteestä 95 % ja tavaraliikenteestä 80 % on sähkövetoista. Sähkövetoisen kaluston korvaaminen dieselvetoisella kalustolla ei ole mahdollista. Totaalikatkokset sähkönjakelussa johtaisivat junaliikenteen pysähtymiseen.

Sähkökatkoksien osalta on syytä huomioida, että rataverkon rakenteesta johtuen alueellisten sähkökatkosten heijastusvaikutukset ulottuisivat junaliikenteessä käytännössä koko Suomen alueelle.

Ratasähköä, liikenteenohjauksen toimintoja, turvalaitteita, asemien matkustajainformaatiota ja muuta asema- sekä ratainfraan liittyviä kriittisiä laitteistoja koskevat sähkökatkokset pysäyttäisivät liikenteen välittömästi ja aiheuttaisivat merkittäviä häiriöitä raideliikennejärjestelmälle valtakunnallisesti. Lisäksi sähkökatkot aiheuttaisivat turvallisuushaasteita.

Lyhyellä aikavälillä VR:llä ei ole valmiuksia korvata vetokaluston energianlähteitä vaihtoehtoisten polttoaineiden ja käyttövoimien ollessa vasta kehitysasteella. VR tutkii kuitenkin jatkuvasti vaihtoehtoisten polttoaineiden potentiaalia.

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite
PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi
Y-tunnus 1003521-5

Logististen kuljetusvirtojen muutokset

Logistiset kuljetusvirrat ovat murroksessa muuttuneen ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen myötä. Myös kansainvälisen liikenteen kuljetuskäytävät ja painopisteet ovat muuttumassa.

Suomen saavutettavuus sekä huoltovarmuus edellyttävät uutta tarkastelua, jossa eri vaihtoehtoja tulee punnita huolellisesti kattavan hyöty-kustannusanalyysin perusteella. Ennennäkemättömässä ja muuttuneessa tilanteessa tulee valitusta etenemispolusta riippumatta huolehtia liikennejärjestelmän kokonaistoimivuudesta, kilpailukyvystä sekä resilienssistä.

VR on ilmoittanut 6.4.2022 irtautuvansa hallitusti idän tavaraliikenteestä kuluvan vuoden loppuun mennessä. Raideliikenteen osalta painopiste siirtyy itäisestä liikenteestä kohti läntistä liikennettä.

Tavaraliikenteessä itäisen rautatiekuljetuskäytävän sulkeutuessa korostuvat yhteydet satamiin sekä edelleen Ruotsin ja Norjan suuntiin kansainvälisen saavutettavuuden näkökulmasta (ml. yhteys Narvikiin). Suomen satamien osalta on huolehdittava erityisesti talvimerenkulun ja sujuvista raideliikenneyhteyksistä edellytyksistä kansainvälisen saavutettavuuden näkökulmasta. Liikenteellisten pullonkaulojen poistaminen Suomen sisäisellä rataverkolla on edelleen tärkeää sujuvan tavaraliikenteen varmistamiseksi.

Huoltovarmuusselonteossa on pidetty tärkeänä vahvistaa Suomen ja Ruotsin välistä huoltovarmuusyhteistyötä. Käytännön esimerkkinä VR nostaa esiin Suomen ja Ruotsin välisen rautatieliikenteen rajanylityspaikan Laurila-Tornio-Haaparanta. Kyseisellä rajaosuudella on meneillään sähköistyshanke.

Tornion liikennepaikan kehittäminen voi olla tavaraliikenteen kannalta tärkeänä, sillä yritykset kartoittavat uusia kuljetusreittejä, joissa myös läntinen yhteys Ruotsiin voi olla tärkeässä roolissa. Läntisen yhteyden potentiaalin kasvattaminen edellyttäisi rajanylityspaikan lisäkehittämistä mm. laajentamalla sähköistystä ja rakentamalla uusi, moderni siirtokuormausterminaali. Huoltovarmuuden näkökulmasta hankkeella olisi mahdollista tukea kansainvälisen läntisen raidemaayhteyden strategista kehitystä.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit junaliikenteelle

Ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit junaliikenteelle ovat lähinnä sään ääri-ilmiöiden, kuten myrskyjen ja tulvien, aiheuttamat haitat liikenteelle ja rataverkolle. Ne aiheuttavat viivästyksiä liikenteelle ja lisäävät kustannuksia. Ilmastonmuutoksen edetessä rataverkon kunnossapito ja korjausvelan vähentäminen on entistäkin tärkeämpää.

VR-Yhtymä Oyj

Jonna Juslin
johtaja, yhteiskuntasuhteet ja kansainväliset asiat

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00096 VR

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi

Y-tunnus 1003521-5